

eet Folk eller, som vi under moderne Forhold vilde sige, til eet Samfund eller een Nation.

Som jeg her har udviklet, var altsaa Agrarforfatningen paa dette tidlige Tidspunkt. Saaledes var Udgangspunktet. Og hvordan bliver nu Udviklingen? Hvad sker saa? Ja, der sker naturligvis allerførst det, der altid sker i et Samfund, som ikke stagnerer eller gaar tilbage, hvad disse ikke gjorde, at Befolkningen øges. At Befolkningen øges, vil sige, at der bliver flere Frimænd, der skal tage Del i Fordelingen, og da Jorden er den samme i Sædemarken, maa naturligvis de Striber, der tilfalder den enkelte, blive mindre, smallere. Frimandens Bol, det, han skal leve af, bliver ringere, Straks i Begyndelsen hjælper man sig ud over dette. Det er saa mærkværdigt at se navnlig Politikerne i vor Tid og ganske særlig Politikerne her i Landet staa saa fremmede over for den Tanke — under Forhold, hvor Befolkningstæthededen bliver meget stærk — at hjælpe sig udover det ved en Udvandring, der jo ikke skal betyde, at man vil af med nogle Mennesker, men skal betyde, at man vil danne nye Udgangspunkter for en Samhandel og Samvirken. Fra den tidligste Oldtid har man jo brugt akkurat det samme. Baade Grækerne og Romerne kendte udmærket Kolonisation, og det, her gjordes for at hjælpe sig ud over de Forhold, der begyndte at trykke dem ved den stigende Folkemængde, var akkurat det samme. Datidens Alminding var Amerika. De maa nu tænke Dem denne Alminding som noget højest utiltalende, Urskov, fuld af Sumpe og Væmmelighed og Dyr o. s. v., som den i Skrifter, vi har tilbage fra tidligere Tid, beskrives af Folk, der er trængt ind paa disse Omraader — højest utiltalende var Amerika. Men ud i denne Alminding drog fra Tid til anden mindre Skarer, et Antal Familier, og grundlagde Døtrebyer, som tog Stykker af Almindingen i Besiddelse og delte den, akkurat ligesom Hjemmebygden var delt, i Sædemark og Alminding, men dette gjorde naturligvis Almindingen mindre. Bolet blev altsaa mindre, og Almindingen bliver mindre ved Grundlæggelsen af Døtrebyer derude og desuden derved, at der ryddes stærkt i den ved Markfæller og ved kongeligt Fribrev. Nu er Spørgsmaalet: Hvem kunde rydde

af Markfællerne? Det kunde kun de store, og ved de store kan man ikke forstaa Folk, der havde Penge, for det var der paa den Tid ingen, der havde, men det var Folk, der raadede over megen Arbejdskraft, mange Trælle, og som altsaa havde Arbejdskraft tilovers. De ryddede derude i Almindingen, og vi ser allerede nu to hinanden modsatte Bevægelser bryde ind i den oprindelige Tilstand. Paa den ene Side den lille Frimands Stilling, som bliver ringere og ringere, og paa den anden Side, at der i Almindingen begynder at danne sig større Godser, som er i privat Eje, og begge disse Bevægelser fortsættes i den følgende Tid i stigende Tempo. Den mindre Frimands Stilling bliver stadig ringere, Godserne i privat Eje bliver stadig større, fordi nu fører Udviklingen andre Forhold med sig, som øger Tempoet for begge Bevægelser. Landegrænserne udvides — jeg tænker navnlig paa en Tid som Karl den Stores, altsaa sidste Halvdel af det ottende og Begyndelsen af det niende Aarhundrede —, og derved bliver Værnepligten jo mere tyngende. Folk skal længere ud, de skal længere bort fra Hjemmet, og disse større Afstande medfører tillige, at denne kostbare Rostjeneste træder frem foran Fodfolkstjenesten. Befæstningsanlægene udvides. Men ogsaa rent borgerlige Arbejder bliver netop under en stor Hærsker som Karl den Store fremmede paa de menige Frimænds Bekostning, idet han anlagde mange og lange Færdselsveje for at se at faa en Smule Handel ind i dette Øde, og disse Arbejder maatte udføres af Frimænd, det hørte til deres offentligretlige Pligter. Disse Byrder for den menige Frimand, samtidig med at hans Bol bliver ringere og ringere og Almindingen mindre og mindre, gør hans Stilling stadig daarligere. Vi naar et Tidspunkt, her noget før, hist noget senere, hvor den menige Frimands Stilling er saadan, at Næringsssorgen, om jeg saa maa sige, sidder paa hans Tærskel Dag og Nat. Og nu staaar der et Spøgelse op af Graven, som vi ogsaa kender udmærket godt fra tidligere Nedgangstider, fra Romertidens Nedgangstid, og bidrager i væsentlig Grad til at fuldbyrde den hele Udvikling, det, der hedder Kommendation eller Rekommandation. Det vil sige, at Frimanden opgav Ævred, han sagde: Det kan ikke nytte,